

a stačí ku správným jeho důvodům dodati, že i podle § 1497 obč. zák. se promlčení přetrhuje jen, když strana v ustanovené lhůtě svůj nárok žalobou vymáhá a pak ve sporu náležitě postupuje. Toho, však, jak prvním soudem správně je zjištěno, neučinila. Opovědění sporu (§ 21 c. ř. s.) jako důvod přetržení promlčení jest nutno jedině v řádu směnečném (čl. 80). Jinak nemá pouhé opovědění sporu na trvání lhůty promlčecí vlivu, vždyť ani v § 931 obč. zák., který následky opovědění rozepře výslovně upravuje, není zmínky o tom, že by oznámením rozepře byla lhůta promlčecí přetržena, nebo nárok zachován.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právním prohlásily oba nižší soudy, že právo žalobní podle ustanovení § 933 obč. zák. uplynutím 6měsíční lhůty uhaslo. To plyne jasně z porovnání zákonných ustanovení § 21c. ř. s. a § 931 a 933 obč. zák. Rozepři opovědění má ten, kdo má učiniti třetímu oznámení o sporu, by tím založil civilně právní účinky. O jaké civilně právní účinky v tomto případě jde, stanoví předpis § 931 obč. zák., totiž aby spor opovídací předešel tomu, by jeho předchůdce ve sporu s ním o nárok ze správy mu nemohl činiti i námitky, jichž on sám ve sporu opovězeném nepoužil. Jiných účinků opovězení rozepře v tomto případě dle zákona nemá, nárok sám se jím neuplatňuje a nemůže proto míti ani účinek přetržení lhůty § 933 obč. zák., jež je lhůtou preklusivní a ne promlčecí a jejímž uplynutím nárok ze správy uhasne, nebyla-li v ní v čas žaloba u soudu podána. (Srv. Krainz System 1913 I. díl, § 155 — II, 2 f, II. díl, § 323 — V, Fürstl: Zivilprozessgesetze 1897 str. 46, jud. č. 228, věst. min. sprav. úř. sb. rozh. č. 22 a 60).

Čís. 1703.

Písemné poslední pořízení, pro formální poklesek neplatné, lze, vyhověno-li požadavkům §§ 585 a 586 obč. zák., zachovati v platnosti jako ústní poslední pořízení, leda že bylo by dokázáno, že zůstavitel chtěl pořídit jen písemně a vyloučiti každou jinou formu posledního pořízení.

Při úvaze, zda v těchto případech vyhověno požadavkům §§ 585 a 586 obč. zák., nelze pisatele posledního pořízení pro tuto okolnost o sobě pominouti jako svědka ústního posledního přelíčení.

(Rozh. ze dne 7. června 1922, R I. 1540/21).

Pozůstalostní soud neuznal platným dovětek zůstavitelův, ježto byl psán osobou třetí a podepsán pouze dvěma svědky a dodal, že nelze ho zachovati v platnosti jako dovětek ústní, ježto zůstavitel zamýšlel pořídit písemně. Rekursní soud uznal, že dovětek jest platným a že jest vzíti za základ projednání pozůstalosti, zjistiť, že zůstavitel povolal k sobě učitele Vendelína N— a požádal ho, by dovětek napsal, ježto sám pro stáří již nemůže psáti, že mu dále u přítomnosti dvou svědků dovětek diktoval, načež zůstavitel i oba svědci se na listině podepsali. Pisatel dovětku i oba svědci učinili o jeho obsahu souhlasná udání. Z toho vyvo-

díl rekursní soud, že byly zachovány všechny předpisy zákona o ústních posledních pořízeních.

Nejvyšší soud vyloučiv z usnesení rekursního soudu výrok, že dovětek jest platným, nevyhověl jinak dovolacímu rekursu.

Důvody:

Co do otázky v theorii sporné, lze-li písemné poslední pořízení, pro formální poklesek neplatné, zachovati v platnosti jako ústní poslední pořízení, ustálila se judikatura ve smyslu kladném, a tento nejvyšší soud usnesl se plenárním rozhodnutím ze dne 13. března 1922 čís. pres. 110/22 (viz čís. sb. 1538) na právní větě, že písemné poslední pořízení, pro formální poklesek neplatné, lze, vyhověno-li požadavkům §§ 585 a 586 obč. zák., zachovati v platnosti jako ústní poslední pořízení, leda že by bylo dokázáno, že zastavitel chtěl pořídití jen písemně a vyloučiti každou jinou formu posledního pořízení. Pro předpoklad posléze naznačený není v tomto případě dostatečné opory, a proto zbývá jen řešiti otázku, vyhověno-li požadavkům §§ 585 a 586 obč. zák., při čemž jde vlastně pouze o to, dlužno-li pisatele posledního pořízení, učitele Vendelína N-a pro tuto okolnost o sobě pominouti jako svědka ústního posledního pořízení. V tom směru bylo uváženo toto: Má-li písemné poslední pořízení, pro formální poklesek neplatné, obstáti jako ústní poslední pořízení, nutno přirozeně trvati na tom, že ve všem všudy bylo vyhověno náležitostem §§ 585 a 586 obč. zák. Nezbytným předpokladem jest tudíž mimo jiné, by pořizovatel vážně prohlásil svou poslední vůli před třemi způsobilými a současně přítomnými svědky. Jedním z těchto svědků může nepochybně býti ten, kdo byl pisatelem listiny, jež pro formální poklesek nemá platnosti jakožto písemné poslední pořízení. To plyne zcela jasně z ustanovení § 581 obč. zák. Dodatek téhož § 581, dle něhož, neumí-li pořizovatel čísti, jest pisatel listiny z jejího předčítání vyloučen, nepřichází zde v úvahu. Předpokládáť se v případech, jimiž jest se tuto zabýváti, že pořizovatel sám ústně prohlásil svou poslední vůli celým jejím obsahem před svědky, takže předčítáním listiny někým jiným, než právě pořizovatelem, nebylo by vůbec vyhověno předpisu § 585 obč. zák. Může-li pisatel listiny zásadně býti pojat do počtu svědku poslední vůle jakožto ústního posledního pořízení, není zákonného důvodu, by ohledně něho byly vytyčovány jinaké požadavky, než ohledně svědků téže poslední vůle, kteří nebyli pisateli listiny. Nelze proto zejména pojmu obřadního svědka rozuměti ohledně pisatele listiny jinak, než jakým pojem ten jest u jinakých svědků poslední vůle. V tom směru není arcíť zásadně námitek proti názoru, vyžadujícímu, by proniknutí byli pořizovatel i svědek posledního pořízení vůli a vědomím, onen, že ten, před kým pronáší svou poslední vůli, má býti a jest svědkem poslední vůle, tento, že chce býti a jest svědkem této vůle. Nelze však přistoupiti na další požadavek onoho názoru, by ten, kdo se dovolává posledního pořízení, kromě obřadností, zákonem výslovně vytčených, zvláště ještě jakožto podmínku platnosti posledního pořízení dokazoval onu vůli a ono vědomí. Zákon nestanoví tohoto požadavku a z povahy věci požadavek ten nevyplývá. Pravidlem, tkvícím v rozumné úvaze sběhu věcí, jest, že pořizovatel, pronášeje svou poslední vůli k přítomné osobě, schopné býti svědkem posledního poří-

zení, nemá a rozumně nemůže míti jiného úmyslu, než že činí osobu tu svým důvěrníkem a jí jako takovému svěřuje svou poslední vůli, a že osoba ta, sledujíc projev pořizovatele, dává tím zřejmě na jevo, že přijímá na sebe roli pořizovatele důvěrníka a nositele prohlášení poslední vůle. Kdo mluví k jinému, chce, jako rozumný člověk, aby byl slyšen, jest si vědom toho, že jest slyšen, a chce, aby projev, vtělený v živé slovo, dostal se k vědomí toho, ke komu bylo mluveno, a vepsán byl jako by v listinu v paměť toho, ke komu bylo mluveno. Nejinak s pozměnou má se věc u toho, ke komu bylo mluveno. Logicky a psychologicky zcela neopodstatněnou byla by domněnka, že ten, kdo mluví k jinému v úmyslu, aby to, co řečeno, bylo tímto druhým napsáno, činí ho jen pouhým nástrojem vtělení slova do listiny; že to, co k němu mluví, nesvěřuje a nechce svěřiti jeho paměti, nýbrž jeho prostřednictvím listině, a že týž duševní pochod odehrává se v mysli pisatele. Vždyť pořizovatel, sděluje do pisatelova péra svou poslední vůli, musí mu ji napřed ústně sděliti a pisatel musí mluvené slovo dříve jako takové postřici, než vtělí je v listinu. Nelze arcíť popřítí, že mohou se vyskytnouti případy, kde byl sice ústní projev učiněn v přítomnosti někeho, kdo fysicky jest na místě, ale projev nesměřoval k němu, kde k němu mluveno nebylo a mluveno býti nechtělo, a kde on mluveného neposlouchal a poslouchati nezamýšlel, a zejména nezamýšlel, aby tím, co slyšel, obtěžoval svou paměť. Jest zejména též myslitelné, že pisatel listiny byl v pravdě pouhým psacím mechanismem, že slova prošla jeho myslí do péra a odtud na papír, na této cestě však neutkvěla v mysli. Než vše to jsou případy výjimečné, jsou to úchyvky z pravidla. Dokazovati, že nenastaly takové a podobné úchyvky z pravidla, není dle právních zásad věcí toho, kdo se dovolává projevu poslední vůle jakožto ústního pořizení, nýbrž na tom, kdo popírá platnost tohoto posledního pořizení, jest, aby tvrdil a dokázal, že se udála podobná mimořádnost a nepravidelnost. Při opačném stanovisku bylo by jen logickým důsledkem, vytknouti zajisté neudržitelný požadavek, aby ten, kdo se dovolává pro sebe ústního posledního pořizení, dokázal, že svědci poslední vůle po celou dobu bedlivě a pozorně sledovali pořizovatelův projev, jemu ve všem všudy jasně porozuměli a obsah poslední vůle na místě a odtud dále nezahaleně si zapamatovali. Tímto požadavkem byly by smíseny dvě zcela rozdílné otázky; jednak otázka zevních náležitostí ústní poslední vůle (§ 585 obč. zák.), jednak otázka důkazu takovéto poslední vůle (§ 586 obč. zák.). Užije-li se těchto právních zásad na tento případ, dlužno vzhledem ke skutkovým zjištěním, obsaženým v usnesení soudu rekursního, dospěti k úsudku, že nelze pisatele posledního pořizení, učitele Vendelína N-a pro tuto okolnost o sobě pominouti jako svědka ústního posledního pořizení; že tedy, poněvadž jinak není žádných pochybností, jsou tu z e v n í náležitosti §§ 585 a 586 obč. zák.; že není závady, by písemné poslední pořizení Josefa G-a ze dne 10. dubna 1921, pro formální vadu neplatné, nebylo jako f o r m á l n ě bezvadné ústní poslední pořizení vzato za základ při projednávání pozůstalosti; a že zákonným dědicům, domnívají-li se snad, že tu jest jeden z těch výjimečných případů, jedna z těch úchyvek z pravidla, jak výše byly vzpomenuy; tvrdí-li tedy v n i t ě r n í neplatnost ústního posledního pořizení, nutno ponechati, aby pořadem práva dokázali udavší se mimořádnost a nepravidelnost. Usnesení soudu rekursního jest tudíž potud

správné, pokud bylo jím vysloveno, že se poslední pořízení Josefa G-a ze dne 10. dubna 1921 má jako ústní dovětek vzíti za základ při projednávání pozůstalosti, a nutno jen z něho vyloučiti výrok, že se ono poslední pořízení uznává za p l a t n ý dovětek, poněvadž by tím bylo předstíženo rozhodnutí případného sporu. V tom směru bylo tedy podle § 16 nesp. pat. vyhověti mimořádnému rekursu dovolacímu. Tomu není na závalu znění důvodů zdejšího usnesení ze dne 6. září 1921, čís. sb. 1161, neboť v nich bylo pouze zdůrazněno, že má pozůstalostní soud v nesporném řízení zkoumati, je-li tu f o r m á l n ě bezvadné ústní poslední pořízení (dovětek), které jest vzíti za základ při projednávání pozůstalosti se zákonnými dědici, a jsou-li odkazy v něm učiněné f o r m á l n ě účinný, což samozřejmě nevylučuje právo zákonných dědiců, uplatniti žalobou vnitřní neplatnost ústního dovětku.

Čís. 1704.

Obchod bílou dřevitou lepenkou. Nařízení ze dne 13. dubna 1918, čís. 141 ř. zák. nezrušilo smluv, uzavřených před jeho účinností, nýbrž pozměnilo je jen co do ceny.

(Rozh. ze dne 7. června 1922, Rv I 106/22.)

Žalobkyně koupila v září 1917 od žalované firmy dřevitou lepenku. Žalobu na dodání lepenky o b a n i ž š í s o u d y zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Netřeba se zabývatí šetřením, zda nařízení ze dne 13. srpna 1918, čís. 303 ř. zák. se vztahuje na dřevitou lepenku. Již se stanoviska nařízení ze dne 13. dubna 1918, čís. 141 ř. zák. jest výrok rozsudečný odůvodněn. Neboť v § 1 tohoto nařízení vyslovuje se zabavení dřevité lepenky ode dne, kdy toto nařízení počíná působiti. Dle § 3 zabavení působí, že zabavená množství těchto látek nesmějí býti ani spotřebována, ani dobrovolně neb nuceně zcizena ani zničena. Dle § 4 nepřekážejí tomuto zabavení ani platné závazky z dob dřívějších. Těmito ustanoveními byla dřevitá lepenka pro dobu platnosti cit. nařízení odňata volnému obchodu, pročež dle § 880 obč. zák. sluší pokládati kupní smlouvu, tvořící podklad žaloby, za neplatnou. V opatření vývozního povolení nelze spatřovati uvolnění zabaveného zboží, poněvadž úřad, povoláný k poskytování vývozního povolení, nemůže zrušiti působnost platně vydaného nařízení a mimo to není omezení zabavení, stanovené v § 2 nařízení ze dne 13. srpna 1918, čís. 303 ř. zák., obsaženo v nařízení ze dne 13. dubna 1918, čís. 141 ř. zák. Ani ochota žalovaného, projevená v době, kdy zabavení mělo platnosti, že chce dodati, nemůže vzhledem k zákonným ustanovením učiniti z neplatné smlouvy smlouvu platnou, poněvadž smlouvu sluší pokládati za neuzavřenou a k uzavření nové smlouvy nemůže právoplatně dojíti. Názor, že citovaná nařízení pozbyla oživením Československého státu působnosti, jest mylným, neboť nařízení ze dne 13. dubna 1918, čís. 141 ř. zák., bylo zbaveno platnosti teprve nařízením ze dne 11. března 1920, čís. 213 sb. z. a n. a nařízením ze dne 13. srpna 1918, čís. 303 ř. zák. teprve nařízením ze dne 13. května 1921, čís. 186 sb. z. a n.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by ve věci dále jednal a ji znovu rozhodl.